

El cognom o renom de Verdú a la conquesta de Llevant

Ramon Boleda Cases

Setembre de 2008

Després que el rei Jaume I tornà victoriós de la conquesta de Mallorca, pensà immediatament emprendre la conquesta de València. I així com la conquesta de Mallorca (1229), es féu amb catalans de la Catalunya vella o gironina, València (1238), seria una empresa catalano-aragonesa.

Lleida i les seves comarques hi jugaren un paper molt important, no solament en les conquestes de les terres llewantines, sí, que també amb la tasca immediata de llur repoblament. Les conquestes anaven aparellades amb la repoblació i el rei Jaume tenia cura d'aportar-hi gent treballadora que assegurés, a més de la rendibilitat de les terres, les línies frontereres, sempre amenaçades d'incursions.

De l'any 1258, es una concessió del rei Jaume I a favor dels habitants de Verdú dels llocs La Parola, Castellilbò, Albes i Navasques (1) que literalment traduïda al català es com segueix:

“En quan a nos Jaume volent fer una gràcia especial a vosaltres fidels homes de Verdú, a fi que pogueu ser argumentats de bo a millor, per això per nos, us donem a vosaltres i als vostres successors i a dita vila de Verdú, l'imperi sobre les aldees, aquells llocs que es diuen La Parola, Castellilbò, Albes i Navasques, amb tots els seus termes i pertinences seves de tal manera que els esmentats llocs puguin millorar per a utilitat nostra i vostra i que sempre els mateixos llocs estiguin annexes a dita Vila de Verdú, i tots els homes que allí habitessin ens servessin a nosaltres i als nostres i als vostres simultàniament en totes les coses en que a nosaltres o als nostres, hem de ser servits. Manant als més vells i als majors de casa i a tots els altres oficials i subdits nostres, que no permetin que algú vingui en contra de lo que està establert. Data Dertuse idus aprilis, anno Domini MCCL octavo.” (2)

El senyor feudal de Verdú, Guillem II de Cervera, que ja havia acompanyat a Pere II, pare de Jaume I a la batalla de les “Navas de Tolosa”, ara es un ferm i fidel cavaller al costat del rei Jaume, el qual diria d'ell en la seva Crònica que: “*era hom antic e dels pus savis homens d'Espanya*”.

El rei des del setge de Castelló, (1222) atorga el privilegi de protecció i guiatge a favor dels castells de Verdú i Preixana i de llurs habitants. El privilegi enumera les obligacions dels senyors com: “*la protecció, la custòdia, l'empara, el guiatge, la manutenció i la defensa.*” A més el rei, s'adreça als batlles, als veguers, als militars i a tots els homes, presents i futurs, per tal que “*defensin Verdú com si fos una possessió pròpia*”, i per manament del rei Jaume I perquè ningú pugui al·legar ignorància, ordena “*sigui hissada la bandera barrada dalt del castell, en senyal de protecció*”.(3)

Per una part, l'agraïment dels verdunins envers el seu rei i per altra el caldejament reconqueridor dels lleidatans, varen influir notòriament a que Verdú aportés gran nombre de veïns, acompanyant al seu senyor Guillem II de Cervera. (4)

Lladonosa, en la seva *Història de Lleida*, després de donar-nos amplis coneixements verídics de l'aportació lleidatana a la conquesta de València, comenta la tradició generalitzada que foren els lleidatans els primers d'obrir bretxa als murs de la ciutat.

En quant a la contribució de Lleida al repoblament valencià, l'historiador P.A. Breuter, afirmava que de les terres lleidatanes acudiren 300 donzelles, que Jaume I maridà amb altres tants repobladors.

A Ontinyent, a l'any 1242 es registra entre els repobladors clarament lleidatans un tal Ponç de Verdú. On sembla però, que s'establiren més repobladors verdunins, fou a les terres alacantines. El que si es evident sens cap mena de dubte, que aquells procedents de Verdú, afincats al llevant, reberen com a renom o sobre nom, el mot Verdú, tenint com a progenitors, un fill de la nostra vila.

Pels anys 1994 o 1995 hi hagué una concentració dels apel·lats Verdú, procedents de Barcelona i província, però oriünds de les terres llevantines que passaren una jornada festiva, recorren la vila i els històrics monuments del castell, de l'església parroquial i altres.

1. No hem pogut localitzar aquests llocs. Com a orientador, a jutjar per la data, creiem que podrien situar-se al sud d'Alacant o al nord de Múrcia.

2. MARICHALAR: *Història de la Legislación VI. Pag. 448*

3. Verdú cada any a les 0 hores de l'onze de setembre, diada nacional de Catalunya, rememorant aquest privilegi real, aixeca des de la plaça del Castell, la senyera catalana per plantar-la al cim de la torre.

4. Guillem II de Cervera, pel fet de maridar-se amb Berenguera d'Anglesola senyora de Verdú compartí amb aquesta, el feu de Verduní, que per herència passà al fill d'ambdós Guillem III de Cervera i d'Anglesola. Aquest a l'any 1227 el vengué al Monestir Cistercenc de Santa Maria de Poblet.